

ایران ورزشی

از ظن غیررسمی تا طرح علنی نام ورزشکار؛ آزمون مسئولیت‌پذیری ایران نادو

دوپینگ با میکروفن کشف نمی‌شود!

ورزش و اجرای مقررات مبارزه با دوپینگ است. در چنین موقعیتی، حتی یک جمله کوتاه می‌تواند بر اعتبار حرفه‌ای و وجهه عمومی ورزشکار تأثیر بگذارد.

گزارش ویژه

محمدرضا رحیم‌پور

خبرنگار

اظهارات اخیررضا سعیدی، قائم‌مقام کمیته ملی مبارزه با دوپینگ ایران (ایران نادو)، درباره وضعیت بدنی تیوی بیفوما، مهاجم کنگویی پرسپولیس، پرسش‌هایی جدی درباره نحوه مواجهه با ادعاهای دوپینگ در ورزش ایران ایجاد کرده است. سعیدی در پاسخ به پرسشی درباره این بازیکن گفت: «با بنده تماس گرفتند و گفتند از نظر ما تیوی بیفوما بازیکن پرسپولیس مشکوک به دوپینگ است.» جمله‌ای که در ظاهر بازگوکننده محتوای یک تماس تلفنی بود، اما در عمل نام یک ورزشکار حرفه‌ای را در کنار یکی از حساس‌ترین اتهام‌های دنیای ورزش قرار داد؛ بدون آنکه نتیجه آزمایش مثبتی اعلام شده یا تخلفی به اثبات رسیده باشد. اهمیت ماجرا زمانی بیشتر می‌شود که توضیحات دیگر سعیدی را نیز در نظر بگیریم. او گفت هویت تماس‌گیرنده را به خاطر ندادار و تنها می‌داند با فردی مرتبط با فوتبال صحبت کرده است. همچنین تأکید کرد که اطلاعات دریافتی رسمی نبوده و تماس اشخاص، به‌تنهایی، مبنای اقدام قرار نمی‌گیرد.

این توضیحات پرسشی اساسی را پیش می‌کشد؛ اگر هویت منبع مشخص نیست، اطلاعات در قالب گزارش رسمی ثبت نشده و مستندات نیز برای اقدام رسمی کفایت نمی‌کند، چه ضرورتی برای طرح نام بازیکن و عبارت «مشکوک به دوپینگ» در یک برنامه تلویزیونی وجود داشته است؟ آیا میان دریافت یک ادعا، بررسی محرمانه آن و انتشار عمومی نام ورزشکار نباید مرزی روشن وجود داشته باشد؟ هدف این گزارش، اثبات یا رد احتمال تخلف بیفوما نیست. بر اساس اطلاعات مطرح‌شده در برنامه، نتیجه آزمایش مثبتی اعلام نشده و تخلفی نیز به اثبات نرسیده است. مسأله اصلی، شیوه بیان یک ادعای حساس از سوی مقام نهادی است که وظیفه آن، صیانت از سلامت

پرونده‌های شاخص در دهه ۹۰

دهه ۹۰ شاهد پرونده‌هایی بود که هر یک به نوبه خود، پتانسیل تبدیل شدن به یک «لحظه پیداری» برای نظام مبارزه با دوپینگ فوتبال ایران را داشتند، اما هیچ‌یک به این نقطه نرسید.

- صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
- مجری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
- رئیس هیأت مدیره: صادق حسین جباری انصاری
- مدیرعامل و مدیر مسئول : علی متقیان
- سردبیر ارشد مؤسسه: هادی خسرو شاهین
- سردبیر ایران ورزشی: علی جوادى
- تلفن: ۱۴-۸۸۵۰۴۱۳۳ • نمابر: ۸۴۷۱۱۷۳
- چاپ: چاپخانه مؤسسه جام جم
- سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ - ۸۸۵۰۴۱۳۰۰ - ۸۸۷۴۶۵۸۳
- امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰ - ۸۸۷۴۱۹۵۴
- نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
- صندوق پستی: ۵۳۳۸-۱۵۸۷۵

چرا تشبیه با استانداردهای بین‌المللی باید دقیق باشد؟

مرحله‌ای از فرایند، بر وضعیت مورد بحث حاکم است. آنچه می‌توان با اطمینان بیشتری گفت، اصل حرفه‌ای مشترک در نظام‌های معتبر است. اطلاعات اولیه باید با احتیاط بررسی شود؛ محرمانگی و بی‌طرفی در مراحل مقدماتی اهمیت دارد و اعلام عمومی نباید از سطح شواهد

هر نهاد، آیین‌نامه، مسئولیت و مرحله رسیدگی خاص خود را دارد. قواعد ضد‌دوپینگ می‌توانند میان گردآوری اطلاعات، انتخاب ورزشکار برای آزمون، مدیریت نتایج، اطلاع‌رسانی به اشخاص ذی‌ربط و افشای عمومی تفاوت بگذارند. بنابراین، مقایسه معتبر باید نشان دهد کدام ماده، در چه نسخه‌ای از مقررات و در چه

با اتهام دوپینگ وجود دارد؟

فاصله میان دریافت خبر و انتشار عمومی

در مبارزه با دوپینگ، گزارش یک شخص می‌تواند سرنخی برای بررسی بیشتر باشد، اما سرنخ جایگزین نتیجه تحقیق نیست. نهاد مسئول باید اعتبار اطلاعات را بسنجد و در صورت وجود مبنای کافی، اقدامات لازم را مطابق مقررات انجام دهد. محرمانگی در این فرایند مانع کشف تخلف نیست بلکه ابزاری برای حفظ سلامت رسیدگی است.

انتشار عمومی یک ادعای تأیید‌نشده، پیش از شکل‌گیری شواهد روشن، می‌تواند به مجازاتی رسانه‌ای منجر شود؛ مجازاتی که حتی در صورت رد ادعا نیز آثار آن به سادگی از بین نمی‌رود. در فوتبال حرفه‌ای، چنین اظهاراتی ممکن است بر نگاه هواداران، فضای رسانه‌ای پیرامون باشگاه و اعتبار بازیکن اثر بگذارد. بنابراین، مسئولیت مقام رسمی تنها به صحت احتمالی اطلاعات دریافتی محدود نمی‌شود؛ نحوه انتقال آن به افکار عمومی نیز اهمیت دارد.

نکته قابل تأمل دیگر، موضع پیشین ایران نادو درباره محرمانگی پرونده‌هاست. در اظهاراتی که

داشته‌اند. با این حال، باز هم هیچ تحقیق نه‌ادی درباره منبع تأمین این مواد، شبکه‌های توزیع، یا مسئولیت باشگاه‌ها انجام نشد. کردانی چهار سال از فوتبال محروم شد، اما «سیستم» بدون هیچ تغییری به کار خود ادامه داد.

محمدحسین حیدری (۱۴۰۳-۱۴۰۲)

آخرین مورد ثبت شده در این زنجیره، محمدحسین حیدری است که در ژانویه ۲۰۲۴ به دلیل مثبت شدن تست برای ماده ممنوعه، به چهار سال محرومیت محکوم شد. این پرونده، تکرار همان الگوی آشناست: یک بازیکن محروم می‌شود، اما هیچ گزارش عمومی درباره جزئیات محرومیت او به مواد، هیچ تغییری در پروتکل‌های تست‌گیری باشگاه‌ها و هیچ مسئولیت‌پذیری نهادی وجود ندارد.

هیچ تست مثبتی وجود ندارد

شاید گویاترین نشانه «دیوار انکار» را نه در پرونده‌های مثبت، بلکه در انکار وجود پرونده

بباییم. در سال‌های اخیر، مقامات مسئول بارها اعلام کرده‌اند که هیچ تست دوپینگ مثبتی در لیگ حرفه‌ای و تیم ملی ثبت نشده است! که محمدحسین حیدری، خلاف آن را نشان می‌دهد.

این تناقض را نمی‌توان به سادگی «اشتباه» نامید. این یک راهبر نهادی است؛ اگر «مورد مثبتی وجود نداشته باشد»، پس نیازی به پاسخگویی درباره ساختارها، نظارت باشگاهی، آموزش بازیکنان، یا کاستی‌های سیستم تست‌گیری نیست. انکار، ارزان‌ترین راه برای حفظ وضع موجود است. اما این انکار، یک هزینه سنگین دارد: اعتبار نهاد ناظر. وقتی یک مقام رسمی در یک برنامه تلویزیونی «مشکوک بودن» یک بازیکن را اعلام می‌کند اما در همان لحظه نمی‌تواند نام تست‌گیرنده را به یاد آورد و وقتی همان نهاد در جای دیگر ادعا می‌کند «هیچ مورد مثبتی وجود ندارد»، افکار عمومی به این نتیجه می‌رسد که معیارها، دوگانه و گزینشی هستند.

موجود فراتر برود. این اصل به معنای پنهان‌کاری همیشگی نیست. اگر پرونده رسمی تشکیل شود، اگر مقررات افشای مشخصی را مقرر کنند یا اگر تصمیم نهایی صادر شود، اطلاع‌رسانی ممکن است لازم یا مجاز باشد اما میان اطلاع‌رسانی ضابطه‌مند و طرح یک ادعای تأیید‌نشده در رسانه تفاوت اساسی وجود دارد.

یک مقام آگاه در نادو به ایران ورزشی خبر داد

هزینه یک میلیاردی برای آزمایش دوپینگ

در ادامه پیگیری‌های این موضوع، با یکی از مسئولان ایران نادو گفت‌وگو کردیم؛ مسئولی که توضیحاتش درباره روند بررسی گزارش‌های احتمالی دوپینگ، تصویر متفاوتی از سازوکار رسیدگی به چنین مواردی ارائه می‌دهد. او در عین حال تأکید کرد که نامش در این گزارش منتشر نشود.

این مسئول با اشاره به سازوکارهای پیش‌بینی‌شده در نظام جهانی مبارزه با دوپینگ توضیح داد که فرایند بررسی، لزوماً با دریافت یک گزارش به نمونه‌گیری از ورزشکار ختم نمی‌شود. به گفته او، در ساختارهای بین‌المللی مبارزه با دوپینگ، از جمله آژانس جهانی مبارزه با دوپینگ (WADA)، امکان ثبت گزارش‌های عمومی درباره موارد مشکوک وجود دارد و ایران نیز سازوکاری برای دریافت چنین گزارش‌هایی در اختیار دارد.

او تأکید کرد که ثبت گزارش، صرفاً نقطه‌آغاز یک فرایند بررسی است و به‌معنای اثبات تخلف یا حتی تصمیم قطعی برای نمونه‌گیری از ورزشکار نیست. پس از دریافت اطلاعات، گزارش باید از سوی بخش‌های مسئول بررسی شود و در ادامه، با بهره‌گیری از نظر کارشناسان و متخصصان رشته مربوطه، درباره ضرورت پیگیری بیشتر تصمیم‌گیری شود.

بر اساس توضیحات این مسئول، پس از بررسی اولیه، موضوع می‌تواند در کمیته‌های تخصصی مربوط به ارزیابی و مدیریت ریسک مطرح شود تا عملکرد ورزشکار و اطلاعات موجود مورد ارزیابی قرار گیرد. در این مرحله، پرسش اصلی این است که آیا اطلاعات جمع‌آوری‌شده اساساً توجیه کافی برای ورود به مرحله نمونه‌گیری را فراهم می‌کند یا خیر. در صورت تصمیم به نمونه‌گیری نیز، جزئیات اجرایی و تعداد نمونه‌های مورد نیاز باید در چهارچوب ضوابط مربوطه تعیین شود. در نهایت، مجموعه اطلاعات و نتایج به‌دست‌آمده مبنای جمع‌بندی قرار می‌گیرد. این توضیحات از یک نکته مهم حکایت دارد، در نظام مبارزه با دوپینگ، دریافت گزارش، ارزیابی اولیه، تصمیم‌گیری درباره نمونه‌گیری و رسیدگی با نتایج، مراحل جداگانه‌ای هستند و نباید آنها را معادل یکدیگر دانست.

این مسئول در پاسخ به پرسشی درباره تیوی بیفوما و اظهارات مطرح‌شده درباره احتمال مشکوک بودن این بازیکن نیز توضیح داد که پرسش مربوط به او مطرح شده و پاسخ آن را ارائه کرده است. با این حال، تأکید کرد که زمانی که فرایند بررسی به جمع‌بندی نهایی نرسیده باشد، اطلاعات مربوط به موضوع محرمانه است و نمی‌توان نتیجه‌ای را به‌عنوان جمع‌بندی قطعی اعلام کرد.

در بخش دیگری از گفت‌وگو، این مسئول به انتقادهایی درباره ارسال نشدن نمونه‌های دوپینگ به آزمایشگاه‌های معتبر اشاره و این ادعا را رد کرد. به گفته او، نمونه‌ها برای انجام آزمایش به آزمایشگاه ارسال می‌شوند و نباید چنین تصور شود که به دلیل هزینه‌ها یا مشکلات اجرایی، نمونه‌ها بدون بررسی باقی می‌مانند. او برای توضیح این موضوع به بازی‌های آسیایی ناگویا اشاره کرد و گفت در این رقابت‌ها نیز نمونه‌ها مورد بررسی قرار گرفتند و موردی از دوپینگ ورزشکاران ایرانی اعلام نشد. البته نتیجه‌منفی آزمایش‌ها در یک رویداد، به‌تنهایی نمی‌تواند جایگزین بررسی مستندات مربوط به سایر نمونه‌ها یا پرونده‌های احتمالی شود.

موضوع هزینه‌های مبارزه با دوپینگ نیز بخش دیگری از توضیحات این مسئول بود. به گفته او، هزینه‌های این فرایند را باید در دو بخش جداگانه بررسی کرد: هزینه ارسال نمونه‌ها و هزینه انجام آزمایش در آزمایشگاه. برآورد اعلام‌شده از سوی او برای بخش ارسال، حدود یک میلیارد تومان و هزینه هر آزمایش نیز بین ۵۵۰ تا ۶۰۰ دلار است. این ارقام با توجه به نوع نمونه، خدمات مورد نیاز و شرایط اجرایی، باید در چهارچوب هزینه‌های مربوط به هر فرایند ارزیابی شوند.

با وجود این توضیحات، همچنان یک پرسش اساسی درباره ماجرای بیفوما باقی می‌ماند، اگر اطلاعات اولیه صرفاً در مرحله دریافت و بررسی قرار داشته و هنوز جمع‌بندی نهایی صورت نگرفته است، چگونه باید از طرح عمومی نام یک ورزشکار در کنار عبارت «مشکوک به دوپینگ» دفاع کرد؟ توضیحات ایران نادو درباره مراحل رسیدگی می‌تواند به روشن شدن سازوکار اداری کمک کند، اما پاسخ به این پرسش نیازمند تفکیک دقیق میان محرمانگی اطلاعات، مسئولیت اطلاع‌رسانی و ضرورت جلوگیری از شکل‌گیری قضاوت عمومی پیش از روشن شدن نتایج بررسی است.

عمومی موضوع، یک ورزشکار را در معرض قضاوت قرار داد. حفظ محرمانگی و رعایت حقوق ورزشکاران، بخشی از مسئولیت نهادهای مرتبط با مبارزه با دوپینگ است و این اصول نباید تحت تأثیر فضای رسانه‌ای نادیده گرفته شود. »

تخلفی اثبات نشده باشد، ممکن است نگاه افکار عمومی به او تغییر کند. به همین دلیل، افرادی که جایگاه مسئولیت قرار دارند باید درباره نحوه بیان اطلاعات و پیامدهای اظهارات خود دقت بیشتری داشته باشند. »

او در ادامه بر ضرورت رعایت اصول حرفه‌ای در رسیدگی به موضوعات مرتبط با دوپینگ تأکید کرد و گفت: «موضوع دوپینگ باید در چهارچوب ضوابط و از مسیرهای مشخص بررسی شود. تا زمانی که اطلاعات به‌طور دقیق ارزیابی نشده و نتیجه روشنی وجود ندارد، نباید با طرح

هاشمیان: افشای نام ورزشکار قبل از اثبات دوپینگ اخلاقی نیست

را غیراخلاقی دانست و نسبت به پیامدهای انتشار اطلاعات تأیید‌نشده درباره ورزشکاران هشدار داد.

هاشمیان معتقد است در موضوعات حساسی مانند دوپینگ، رعایت اصول حرفه‌ای و حفظ محرمانگی اطلاعات اهمیت ویژه‌ای دارد و طرح عمومی چنین مسائلی پیش از مشخص شدن نتیجه بررسی‌ها می‌تواند تبعاتی فراتر از یک اظهارنظر رسانه‌ای داشته باشد.

هاشمیان در گفت‌وگو با ما درباره این موضوع گفت: «اظهارات سعیدی غیراخلاقی بود. افشای

واکنش

اظهارات رضا سعیدی، قائم‌مقام کمیته ملی مبارزه با دوپینگ (ایران نادو)، درباره مشکوک بودن تیوی بیفوما، مهاجم پرسپولیس، با واکنش‌هایی همراه شده است. دکتر احمد هاشمیان، رئیس سابق کمیته پزشکی فدراسیون فوتبال، با انتقاد از مطرح شدن این موضوع در یک برنامه تلویزیونی، چنین اقدامی